

Verslag keynote lezing van Tom Brink (Erfgoed Vertel Event 2019) door Ellen Kempers

De titel van de lezing was 'Musealisering van de Holocaust & het Anne Frank Huis'. Tom Brink, hoofd Publicaties & Presentaties van de Anne Frank Stichting, vertelde over de vernieuwing van de presentatie van het Anne Frank Huis. Na een verbouwing van 2 jaar heeft het museum eind 2018 haar deuren geopend voor een nieuwe generatie bezoekers. Het museum vertelt het verhaal over de Tweede Wereldoorlog, de Jodenvervolging en de geschiedenis van de onderduikers. Het wereldbekende dagboek van Anne Frank speelt nog steeds een belangrijke rol in het vernieuwde museum maar er is meer aandacht voor de historische context en de achtergronden van het levensverhaal van Anne Frank. Voorheen stond het huis als plek waar het verhaal zich afspeelde centraal. In de nieuwe presentatie staat het verhaal van de familie Frank centraal. Via dit verhaal worden allerlei vensters geopend, en wordt op een invoelbare manier de geschiedenis zichtbaar en beleefbaar gemaakt.

Bezoekers maken in het museum gebruik van een audiotour die hen door het museum loodst. De tour is in negen verschillende talen beschikbaar. Het verhaal van de familie Franken wordt chronologisch verteld. Het start in 1933 en eindigt in 1947 als het dagboek wordt gepubliceerd. Het verhaal is in drie episodes verdeeld: Voor het Achterhuis, In het Achterhuis en Na het Achterhuis. Elke episode vertelt een deel van het familieverhaal en werpt tegelijkertijd een licht op andere aspecten van de oorlog en op verhalen van tijdgenoten. Bezoekers zien in de verschillende ruimten verschillende voorwerpen, foto's en documenten terwijl ze via de audiotrack brieffragmenten horen die voorgelezen worden, interviews met overlevenden en hoorspelachtige scènes met verschillende stemmen die het verhaal vertellen. Het museum heeft bewust gekozen voor de afwisseling in vertelperspectief omdat dit zorgt voor meer beleving en omdat dit de bezoeker meer identificatiemogelijkheden biedt.

In het achterhuis is de audiotour stil. In deze schuilplaats zijn alleen persoonlijke bezittingen te zien. Door de stilte wordt een emotionele laag geraakt en beleven bezoekers op hun eigen manier een historische werkelijkheid.

Tom Brink vertelde dat voorafgaand aan de vernieuwing van het museum goed gekeken is naar presentaties van andere Holocaust musea in het buitenland. Als museum kan je het verhaal dat je wilt vertellen, presenteren vanuit verschillende perspectieven. Zo presenteert het 'Haus der Wannseekonferenz' in Berlijn het verhaal van de Tweede Wereldoorlog vooral vanuit het daderperspectief, wordt in het Museum Auschwitz Birkenau vooral het slachtofferperspectief benadrukt en presenteert het Museum of Tolerance in Los Angeles het verhaal van de Tweede Wereldoorlog als een soort filmset met nadruk op dramatisering van het verhaal. Hier heeft het belevingsaspect zelfs schrikbarende vormen aangenomen. Bezoekers kunnen plaatsnemen in een nagebouwde gaskamer om dit stukje van de geschiedenis te kunnen beleven.

Hoewel bij de vernieuwing in het Anne Frank Huis ook ingezet is op meer beleving, gebeurt dat hier een op een respectvolle manier, zonder effectbejag.

Hierbij de links waar Tom in zijn presentatie naar verwees:

- <https://www.ghwk.de/>

- <https://www.topographie.de/>

- <https://www.stiftung-denkmal.de/denkmaeler/denkmal-fuer-die-ermordeten-juden-europas.html>

- <http://auschwitz.org/en/>

- <http://www.museumoftolerance.com/>

- <https://www.annefrank.org/nl/over-ons/nieuws-en-pers/nieuws/2018/11/19/welkom-het-anne-frank-huis-vernieuwd/>